

تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر دقت پیش بینی سود

مؤلف:

حسن گلپاز جوربابی

سرشناسه: گلباز جوربابی، حسن، ۱۳۶۴ -

عنوان و نام پدیدآور: تاثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر دقت پیش بینی سود/ مولف حسن گلباز جوربابی.

مشخصات نشر: تهران: فرهوش، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۶۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۱۴-۲۲-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: سود و زیان شرکت‌ها - ایران - امور مالی

رده‌بندی کد حره: ۱۳۹۶ گ ۸ س ۹/ HG۴۰۲۸

رده‌بندی دیویی: ۶۵۹/۱۵۵۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۱۰۸۵۸

تاثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر دقت پیش‌بینی سود

حسن گلباز جوربابی

ناظر فنی: صدیقه طلایی

صفحه آرا: معین دلاوری

طراح جلد: ماریا لطفی

نوبت چاپ: اول - بهار ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی - خیابان کارگر شمالی بالاتر از نصرت - پلاک ۱۱۴۶

تلفن: ۶۶۵۶۹۸۹۱ و ۶۶۹۳۱۶۶۹ دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

وب سایت: www.hamyari.in

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۴	بیش اطمینانی مدیریت
۱۶	سود
۲۹	اقدام تعهدی
۵۲	پیشینه
۶۰	نتایج
۶۳	منابع و مآخذ

پیشگفتار

هدف اصلی این تحقیق « بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر دقت پیش بینی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ » بود که در این راستا بیش اطمینانی مدیریتی، محافظه کاری و کیفیت حسابرسی به عنوان متغیرهای مستقل و دقت پیش بینی سود شرکتها به عنوان متغیر وابسته می‌باشند. اندازه شرکت، اهرم مالی، نسبت اقلام تعهدی و نسبت جریان نقدی عملیاتی نیز به عنوان متغیرهای کنترل می‌باشند.

گزارش سود و نیز اجزای سود، هم در سیر پیشرفت تاریخی و هم در گزارشگری مالی همواره مورد توجه بوده است. حسابداران حرفه‌ای، تحلیل‌گران مالی و محققین دانشگاهی اغلب با استفاده از اجزای سود مالی به پیش‌بینی سودهای آتی و جریان‌های نقدی می‌پردازند.

از آنجا که در تئوری مالی اقتصادی، ارزش شرکت مبتنی بر ارزش فعلی جریان‌های نقدی آتی آن است و از سود به عنوان جانشین جریان‌های نقدی استفاده می‌شود، پیش‌بینی سود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌گردد. بر این اساس یکی از اهداف گزارشگری مالی کمک به سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی است. همچنین کمیته تدوین استانداردهای حسابداری ایران در بخش متمم نظری گزارشگری مالی بیان نموده است که: «اتخاذ تصمیمات اقتصادی توسط استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، مستلزم ارزیابی واحد تجاری جهت ایجاد وجه نقد و قطعیت ایجاد آن است... ارزیابی توان ایجاد وجه نقد از طریق تمرکز بر وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری و استفاده از آنها در پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار و سنجش انعطاف‌پذیری مالی، تسهیل می‌گردد.»^۱

مدیران دارای اعتمادیه نفس زیاد با استفاده از سازوکار تخمین بیش از واقع توانایی و مهارت خود بدون مقایسه با دیگران، بیشتر بر دقتی بودن ارزیابی خود تمامی امور تاکید دارند. در ادبیات نظری علوم مالی به شواهد تجربی از تأثیر بیش اطمینانی مدیریت بر سیاست‌ها و

خط مشی‌های شرکت‌ها دربارهٔ مخارج سرمایه‌ای، ترکیب و ادغام، تقسیم سود سهام، تصمیم‌گیری‌های تأمین مالی، چرخش مدیریت و هزینه‌های تحقیق و توسعه دست یافته‌اند. اما، تأثیر بیش طمینانی مدیریتی بر هزینه‌های حسابرسی می‌تواند نشان‌دهنده زوایای دیگری از موضوع بیش اطمینانی مدیران را بازگو کند. به همین جهت در این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر دقت پیش بینی سود در ایران هستیم.

www.ketab.ir

مقدمه

گزارش سود و نیز اجزای سود، هم در سیر پیشرفت تاریخی و هم در گزارشگری مالی همواره مورد توجه بوده است. حسابداران حرفه‌ای، تحلیل‌گران مالی و محققین دانشگاهی اغلب با استفاده از اجزای سود فعلی به پیش‌بینی سودهای آتی و جریان‌های نقدی می‌پردازند.

از آنجا که در تئوری‌های اقتصادی، ارزش شرکت مبتنی بر ارزش فعلی جریان‌های نقدی آتی آن است و از سود به عنوان جانشین جریان‌های نقدی استفاده می‌شود، پیش‌بینی سود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌گردد. بر این اساس یکی از اهداف گزارشگری مالی کمک به سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی است. همچنین کمیته تدوین استانداردهای حسابداری ایران در بخش مفاهیم نظری گزارشگری مالی بیان نموده است که: «اتخاذ تصمیمات اقتصادی، مستلزم استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، مستلزم ارزیابی واحد تجاری جهت ایجاد وجه نقد و قطبیت ایجاد آن است... ارزیابی توان ایجاد وجه نقد از طریق تمرکز بر وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان‌های نقدی واحد تجاری و استفاده از آنها در پیش‌بینی جریان‌های نقدی مورد انتظار و سطح انعطاف‌پذیری مالی، تسهیل می‌گردد.»^۱

در این مقاله تأثیر بیش اطمینانی مدیریتی بر دقت پیش‌بینی سود بررسی می‌شود. به طور اخص این تحقیق از مطالعات پیش‌بینی‌های همچون اسازان^۲ در مورد پیش‌بینی سودهای آتی از طریق سودهای فعلی فراتر رفته و به این موضوع می‌پردازد که آیا کیفیت حسابرسی و محافظه‌کاری در گزارشگری مالی به بهبود پیش‌بینی سودها و انجام و می‌تواند دقت پیش‌بینی سود را توضیح دهد.

نوسان سود به عوامل اقتصادی و حسابداری بستگی دارد. این عوامل بعضاً قابلیت پیش‌بینی سود را کاهش می‌دهند، در نظر گرفتن اطلاعات مرتبط با نوسان سود در پیش‌بینی پذیری سود بلند مدت و کوتاه مدت بهبودهای قابل توجهی را در پی دارد. از آنجا که سود پرکاربردترین و ملموس‌ترین نیاز سهامداران و سایر استفاده‌کنندگان در بازار سرمایه است، یافتن عوامل

موثر بر یکی از ویژگی‌های آن، استفاده کنندگان را در بهره‌مندی هرچه بیشتر و بهتر از آن در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مناسب یاری خواهد کرد.^۱

یکی از اهداف حسابداری و تهیه صورتهای مالی فراهم کردن اطلاعات سودمند به منظور تسهیل تصمیم‌گیری است. از جلوه‌های این سودمندی توان پیش‌بینی اقلام صورتهای مالی است. پیش‌بینی سود حسابداری و تغییرات آن به عنوان یک عامل تأثیرگذار بر تصمیم‌گیری‌های اقتصادی از دیرباز مورد علاقه سرمایه‌گذاران، مدیران، تحلیل‌گران مالی، محققان و اعتباردهندگان بوده است. این توجه ناشی از استفاده از سود در مدلهای ارزیابی سهام، کمک به کارکرد کارای بازار سرمایه ارزیابی توان پرداخت، ارزیابی ریسک، ارزیابی عملکرد واحد اقتصادی و استفاده از پیش‌بینی‌های سود در بحث هموارسازی سود برای تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و همچنین استفاده در تحقیقات اقتصادی، مالی و حسابداری است.^۲

مدیران مغرور تمایل به دست‌بالا بردن توانایی خود دارند، اما احتمال و تأثیر عوارض جانبی در پروژه‌ها را دست‌کم می‌گیرند. این نوع مدیران ممکن است به علت غرور، خدمات حسابرسی در گزارشگری مالی شرکت‌های خود کمتر و یا تمایل به کاهش نظارت در حسابرسی را دارا باشند.^۳

مدیرانی که اعتماد به نفس بیشتری دارند، هنگام کاهش تقاضا برای محصولات خود، به دلیل برآورد بیش از واقع فروش آتی، منابع بیشتری برای هزینه‌های فروش و اداری نگهداری می‌کنند که این عامل موجب افزایش هزینه در مورد هزینه‌های فروش و اداری می‌شود. بیش اطمینانی زمانی رخ می‌دهد که افراد در توانایی و مهارت، خود را نسبت به دیگران یا بدون مقایسه با دیگران بیشتر از واقعیت تخمین بزنند.^۴ با اقتباس از ادبیات نظری علم روان‌شناسی، به شواهد تجربی در حوزه‌های مالی و حسابداری دست یافتند که مدیران هنگامی که دارای

۱ هیتون، ۲۰۰۲

۲ هیبرشلیفر، ۲۰۱۱

۳ دولمن و همکاران، ۲۰۱۵

۴ چن و ناسیف، ۲۰۱۳

وجه نقد زیادی هستند بیش اطمینانی بیشتری دارند. و بازده پروژه‌های سرمایه‌گذاری را بیش از واقعیت برآورد کرده و سرمایه‌گذاری بیشتری در آن پروژه‌ها انجام می‌دهند.

مطابق نتایج پژوهش چن و ناسیف (۲۰۱۳)، بیش اطمینانی مدیریت، موجب افزایش میزان و حجم هزینه‌های فروش و اداری می‌شود. این مدیران به دلیل خوش‌بینی بیش از حد، ممکن است جریان‌های نقدی حاصل از پروژه‌ها را اشتباهاً بسیار مطلوب پیش‌بینی کرده و از این رو بسیاری از پروژه‌ها را بالاتر از ارزش واقعی‌شان ارزش‌گذاری کنند. از طرف دیگر این مدیران اعتقاد دارند که بازار شرکت آن‌ها را کمتر از واقع ارزش‌گذاری می‌کند و باعث می‌شود تأمین مالی خارجی پرهزینه باشد.^۱

تحقیقات قبل نشان داده است که مدیران مغرور به احتمال زیاد به استفاده از حسابداری کمتر محافظه کارانه روی می‌آورند. با وجود افزایش مطالب مالی اشتباه در مورد بیش اطمینانی، شواهد کمتری وجود دارد حساب‌رسان بتوانند کنترلی را با مدیریت بیش از حد مشاهده شده در شرایط افزایش ریسک، حسابرسی، تشخیص دهند. حساب‌رسان تلاش دارند تا بتوانند روشی را اتخاذ کنند تا به عنوان سمبل کاهش این عامل خطر در برنامه‌ریزی حسابرسی و هزینه کارمزد معرفی شود. مدیران مغرور به اندازه مدیران غیر مغرور برای خدمات حسابرسی ارزش قائل نیستند و به دنبال کاهش هزینه‌های حسابرسی می‌باشند. فرآیند گزارشگری مالی به دلیل غرور بیش از حد مدیریتی می‌باشند. غرور مدیریتی بیش از حد، در جهت خوش بینانه دیدن سود در پروژه‌ها را به همراه دارد.^۲

سود یکی از اطلاعات مهم و اصلی صورت‌های مالی است که ترانه در ماه گذاران و دیگر استفاده کنندگان صورت‌های مالی را به خود جلب می‌کند، اطلاعات ارائه شده‌ی شرکت از جمله اطلاعات مربوط به سود مبتنی بر رویدادهای گذشته است، حال آن که استفاده کنندگان صورت‌های مالی، نیازمند اطلاعاتی درباره‌ی آینده‌ی شرکت هستند. در واقع پیش‌بینی سود به وسیله‌ی مدیریت، اطلاعاتی در مورد آینده‌ی شرکت فراهم می‌کند. یکی از عواملی که در

پیش‌بینی سود باید مورد توجه قرار گیرد. نوسانات سود است. گاهی برای جلوگیری از نوسانات زیاد سود هموارسازی سود به وسیله‌ی مدیران انجام می‌گیرد. یکی از انگیزه‌های هموارسازی سود، وجود سودهای پرنوسان است. قابلیت پیش‌بینی سود با نوسان‌پذیری سود، رابطه‌ی منفی دارد.^۱ از آن جایی که پیش‌بینی سود از اهمیت زیادی برخوردار است، مدیران دقت زیادی در پیش‌بینی دارند. منابع و ابزارهای متعددی برای بالا بردن دقت پیش‌بینی سود برای مدیران وجود دارد که اگر منجر به پیش‌بینی نزدیک به واقعیت شوند، مطلوب‌تر خواهند بود. هم‌چنین پیش‌بینی به سرمایه‌گذاران کمک می‌کند تا فرآیند تصمیم‌گیری خود را بهبود بخشند و خطر تصمیم‌گیری اشتباه را بکاهند، سرمایه‌گذاران علاقه دارند منافع آینده‌ی سرمایه‌گذاران خود را برآورده نمایند تا بتوانند درباره‌ی دریافت سود نقدی آینده و نیز ارزش سهام خود، داوری کنند.^۲

متغیرهای کیفی، هم‌چون نوسان‌پذیری سود یکی از منابع و ابزار مفید پیش‌بینی سود است. در این تحقیق، تأثیر نوسان‌پذیری به عنوان یکی از متغیرهای رفتاری سود بر قابلیت پیش‌بینی سود در کوتاه مدت و بلند مدت، در این راستا بررسی می‌شود.

اهمیت سود برای مشارکت‌کنندگان در بازار سرمایه، به‌یچ‌کس پوشیده نیست. گروه‌های علاقه‌مند به گزارشهای مالی ارائه شده در این بازار، اهداف و منافع گوناگونی را دنبال می‌کنند که گاه با اهداف و منافع دیگر ذینفعان نیز همسو نیست. استفاده از گزارشهای مالی شرکتها، سرمایه‌گذاران موجودی آتی یک واحد تجاری هستند که به‌دلیل منطقی به دنبال حداکثر کردن منافع خود و همیشه نگران شرایط مبهم آینده هستند. آنها با اطمینان کردن به پیش‌بینی‌های خود در مورد این شرایط یا دیگر مشارکت‌کنندگان، تصمیم‌گیری می‌کنند.

روشن است که این سرمایه‌گذاران به پیش‌بینی افرادی توجه می‌کنند که احتمال می‌دهند نسبت به آنها از اطلاعات معتبرتری برای پیش‌بینی‌های خود استفاده می‌کنند. پیش‌بینی آینده، همواره با ابهام و ریسک همراه است اما اغلب می‌توان با در نظر گرفتن اطلاعات و شرایطی

مربوط، بخشی از این ریسک را محتمل نشد، که تشخیص درست این اطلاعات و امکان دستیابی به آنها در این امر، تعیین کننده خواهد بود.

www.ketab.ir